

Ferdig på ei helg

VANSKELIGHETSGRAD:

“Det kan lønne seg å bruke de litt dyrere gipsplatene med fire sparkelkanter. Arbeidet går raskere og enklere, og resultatet blir penere.”

FØR DU GÅR I GANG

Materialer

- 13 mm gipsplater (Plan 13)
- Gipsskruer til tre
- Grunnsparkelmasse (Danogips)
- Finsparkelmasse (Danogips)

Øvrige materialer:

- 5 x 60 mm skruer
- Akrylfugemasse
- Akrylgrunner
- Maling
- Armeringsteip
- Evt. dampsperre og teip
- Evt. stifter til stiftehammer

Pris

Ca. 150-200 kroner per kvadratmeter

Spesialverktøy

- Gipsplateheis
- Stiv sparkel
- Skrumaskin med dybdestopp
- Evt. gipsplatevinkel, stiftehammer

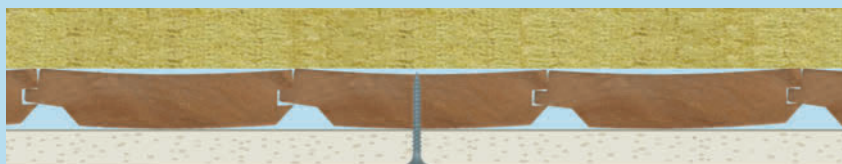
Lørdag 09:00

Sett opp dampspærren med en stiftehammer

Du kan fint bruke en vanlig stiftemaskin når du setter opp dampspærren, men det går tregt, og du blir helt ferdig i armene. Jobben går mye raskere med en stiftehammer.

Slik skruer du fast gipsplatene

Hold et rett bord opp mot takpanelet. Hvis panelbordene buer nedover, plasseres skruene i gipsplaten på toppen (i bunnen) av buene.

Hvis de er hule, plasseres skruene tett mot panelbordets kant. Ellers vil skruene deformere platene, slik at taket kan risikere å se bulkete ut.

[etter]

Med et helt glatt tak, som males hvitt, blir stuen et annerledes, lyst og trivelig rom. Taket er kledd med gipsplater, som er satt opp utenpå det eksisterende takpanelet. Derfor går det raskt.

Nytt tak gir mer lys

Hvis du er lei av paneltaket ditt, kan du sette opp gipsplater direkte på panelbordene. På den måten kan du raskt forvandle det mørke paneltaket i stuen til et glatt, hvitt tak, som lyser opp hele rommet.

Har du også et mørkt paneltak du gjerne vil kvitte deg med, så finnes det faktisk en ordentlig god løsning på problemet. Løsningen er verken vanskelig, klinete eller tidkrevende, ettersom det gamle paneltaket ikke skal rives ned før det nye taket kan settes opp.

Det gamle paneltaket blir nemlig sittende – du bare skrur gipsplater fast direkte utenpå panelbordene. I forkant skal du forsikre deg om at panelbordene

sitter godt fast på bjelker/sperrer. De skal jo også bære gipsplatene, så det krever en solid innfesting. For å være på den sikre siden bør du skru samtlige bord fast til underlaget. Men det er fort gjort, og når det er på plass, kan du i løpet av bare ei helg få deg et helt nytt, glatt tak i stuen.

Her har vi brukt gipsplater av god kvalitet. De er litt dyrere, men det lønner seg, bl.a. fordi sparkelarbeidet blir enklere.

Dampsperre

Et det kaldt over taket, skal det utstyres med en tett dampsperre. Er du helt sikker på at den eksisterende dampsperren er tett, trenger du ikke å tenke på dette. Er du i tvil, bør du montere en ny dampsperre mellom panelbordene og gipsplatene.

Ettersom det ikke skal være to dampsperrer i en konstruksjon, skal du i forkant perforere den eksisterende dampsperren. Det gjøres enkelt ved å bore 5 mm hull per 20 cm opp gjennom panelbord og dampsperre. Kravet til en dampsperre er at den minimum skal være en 0,15 mm tykk polyetylenfolie.

Ferdig på ei helg

Lørdag 11:00

Gipsplater med forsenket kortside

Vanlige gipsplater er utstyrt med sparkelkant på langsiden, noe som gir problemer med å få pene skjøter på kortsidene som ikke sprekker opp. Her bruker vi gipsplater med forsenkede sparkelkanter på alle fire sider. De skal kappes der de støter ut mot veggen (ca. 10 mm), ellers får du problemer når du skal sparkle. Men de er hardere og bedre etterbehandlet enn vanlige plater, slik at sparkelarbeidet blir redusert. Derfor kan det lønne seg å kjøpe de litt dyrere platene.

Lørdag 13:00

“Bruk to skrumaskiner når du skal feste platene. Én til å bore hull med, og én med dybdestopp til gips-skrueene. En dybdestopp er effektivt, fordi skruene blir forsenket likt.”

Lørdag 15:00

Spesielle gipsskruer

Du skal bruke spesielle gipsskruer til å feste platene med. De kjennes på sine trompetformede hoder, som betyr at de kan undersenkes uten å ødelegge papplaget på platene, noe som vil redusere gipsplatenes styrke.

Gipsskruer har phillipskrysshode 2. Det er en god idé å ha en bits eller to i reserve – og bare benytte gode phillipsbits med betegnelsen PH2. Bruker du pozidrivbits, ødelegger du både skruer og bits.

Lørdag

Klargjøring

Start med å fjerne alle taklister og annet som er i veien, og se etter for spiker, kro-ker, nåler, tegnestifter og annet i taket

Gipstaket skal festes utenpå det gamle taket. Det betyr at alle panelbord skal skrus ordentlig fast, slik at du er sikker på at de kan holde gipsplatene. Det er viktig at panelbordene festes til bjelker (eller sperrer), derfor skal du starte med å finne ut av hvor de sitter.

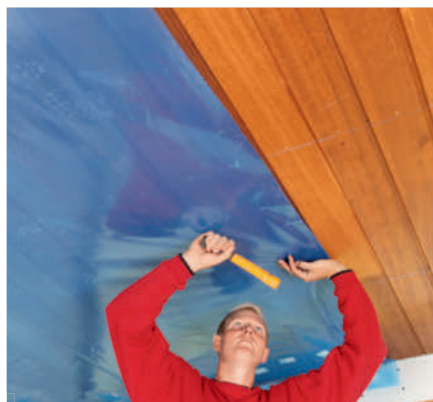
Her ble vi nødt til å fjerne bordet ved veggen for å finne bjelkene. Derfor monteres det her et kløyvd bord, som gipsplatene kan skrus fast til.

Her skal det settes opp dampsperre, og den skal opp før gipsplatene.

Spenner du ut en krittssnor som markerer bjelkenes plassering, så vet du nøyaktig hvor du skal skru. Sett evt. fast snoren med spiker.

2 Skru fast hvert takbord til bjelkene. I forkant spennes det ut en krittssnor, som markerer hvor bjelkene er. Monter en skrue (f.eks. 5 x 60 mm) gjennom hvert bord og opp i bjelken. Det er viktig at skruen er lang, slik at den får godt tak.

4 Her settes dampspærren opp. Lengdene monteres på langs av bordene med min. 15 cm overlapp. Da blir de tette når alt blir presset sammen. La dampspærren henge 10 cm ned langs veggen, slik at den blir tett ved veggen.

Hvis det er en sprekk mellom ytterste bord og veggen, kan du stikke ståltråd opp og lokalisere bjelkene.

1 Fjern taklistene, slik at du kan finne ut hvor bjelkene er. Hvis du ikke kan finne bjelkene med et stykke ståltråd, må du brette ned det ytterste bordet. Bank et stemjern opp i skjøten, og brette bordet ned med et brekkjern.

3 Her skrus et kløyvd bord fast ved veggen, slik at det er noe å feste gipsplatene til. Her var det nødvendig å fjerne ytterste bord for å finne bjelkene. Det er naturlig å bruke bordet som ble fjernet.

Hvis det er kommet hull eller sprekker i dampspærren, skal du også tette den med dampsperreteip.

5 Dampspærren tettes med dampsperreteip de stedene der stiftehammeren er slått gjennom dampspærren. Du trenger ikke å sette teip i overlappingene, ettersom de kommer til å sitte i spenn når gipsplatene settes opp.

Slik skjærer du i gipsplater

Gipsplater er enkle å skjære til, bare du har de rette redskapene og bruker riktig teknikk.

Først og fremst skal du være grundig når du måler opp, slik at du ikke kommer til å skjære feil. Det er ergerlig å måtte kassere gipsplater fordi oppmålingen ikke har vært helt i orden.

Du skal bruke en skarp hobbykniv, helst en med knekkblad, slik at du enkelt kan skifte til et nytt, skarpt blad. Og du skal bruke en gipsplatevinkel eller en stållinjal.

1. Skjær gjennom papplaget på forsiden med en hobbykniv etter en "gipsvinkel", som er rask og enkel å bruke.

2. Reis opp platen på kanten. Bank kneet mot baksiden av platen ut for snittet, dermed knekker platen i snittet.

3. Skjær gjennom det andre laget papp fra baksiden med kniven. Skjærer du fra forsiden risikerer du å rive løs pappen.

En gipsplatevinkel er 120 cm lang og kan "gape" over en 120 cm bred gipsplate. En platelengde på 240 cm klarer den med to "snitt".

Monter gipsplater

Når du skal sette opp gipsplater i et tak, er det en god idé å bruke en gipsplateheis, som holder platen mens du skrur den fast. Hvis du skal lage taket alene er den uunnværlig.

Den første rekken gipsplater skal du sette opp i den ene enden av taket, men ikke helt ute ved kanten. Årsaken er at en vegg sjeldent er helt rett, slik at platene som regel må skjæres til. Det er enklere å gjøre så nøyte som mulig hvis du først lager annen rekke, og deretter tilpasser platene i "hullet" ut mot vegg.

Du skal sette opp platene forskjøvet, slik at det er en avstand mellom skjøtene (på kortsidene) på minimum 50 centimeter fra rekke til rekke.

Skrueene plasseres langs kanten av platen med en avstand på ca. 20 cm.

1 Sett opp gipsplatene med en gipsplateheis. Monter platene på tvers av panelbordene under. Start med en hel plate, som plasseres 80 cm fra vegg. Det passer med en plates bredde minus sparkelkanten, som skjæres av ved vegg.

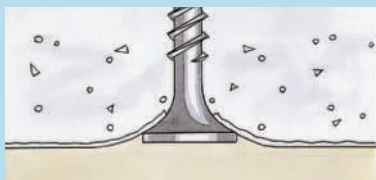

2 Legg gipsplaten på plateheisen når du skal montere en plate. Kjør plateheisen i bunn, slik at platen enkelt legges opp på den. Heis så platen opp ved å dreie på hjulet. Når platen sitter i spenn mot taket, låses hjulet fast mens du skrur.

Skrue i riktig dybde

Det er viktig at du skrur gips-skruene riktig inn. Skruen skal sitte så dypt at det kan sparkles over den, men ikke så dypt at hodet er brutt gjennom papplaget. Skjer det så holder skruen nemlig stort sett ingenting.

Avstanden mellom skruene skal være maks. 20 cm langs kanten, og maks. 30 cm på resten av platen.

3 Andre rekke plater gjøres ferdig først. Du kan deretter skjære til platene i første rekke ved vinduet og montere dem med 5-10 mm avstand til veggene, slik at det er plass til en fuge. Sett plater i hele taket forskjøvet for hverandre.

Dampspærren skal henge litt ned langs vegg og skjæres av helt til slutt. Det skal være igjen litt luft, som senere tettes mot vegg med fugemasse.

4 Skjær av dampspærren ved vegg med en hobbykniv når du er ferdig med å sette opp gipsplatene. Hold kniven i 45 graders vinkel. Dra dampspærren ned når du skjærer. Det skal ikke henge dampspærre ned på vegg.

Lørdag 20
Søndag 21

Ferdig på ei helg

Søndag 09:00

“Da er alle gipsplatene montert i taket. Nå gjenstår bare å tette taket rundt i kanten og sparkle skjøtene. Legg på akrylgrunning før du sparkler, da får du et penere resultat.”

Søndag 11:00

Fugekloss av silikon gir glatte fuger

Akrylfugen rundt i kanten av taket kan godt glattes med en finger, men fugen blir penere hvis du f.eks. bruker en fugekloss av silikon.

Søndag 16:00

Bruk hard sparkelmasse

Når du skal sparkle skjøtene skal sparkelmassen være ganske hard, dermed er den enklere å kontrollere. Det er vanskeligere å sparkle hvis sparkelmassen er for myk. Bruk en profesjonell, stiv sparkel. En boks med stålkant er også til stor hjelp, fordi den gjør det enklere å få riktig mengde sparkelmasse på sparkelen.

Søndag 17:30

Taket males til slutt

Nå er du ferdig med å sparkle, men malearbeidet rekker du ikke i dag. Som regel er det best å male et tak som dette to ganger med en vanlig takmaling, vanligvis en plastmaling, glans 5.

Søndag

Grunne og sparkle

Dermed er den grove delen av jobben gjort – nå skal du i gang med finpussingen av gipstaket: fugging rundt kanten, grunning, montering av armeringsteip, sparkling, sliping og maling.

Hvis du grunner gipsplatene med akrylgrunning før du sparkler, er det mye enklere å sparkle, fordi platerne ikke “reiser seg”, som de ville gjort hvis du først gjorde det i etterkant. Ved å grunne først får du en mer jevn overflate, og dermed et flottare tak.

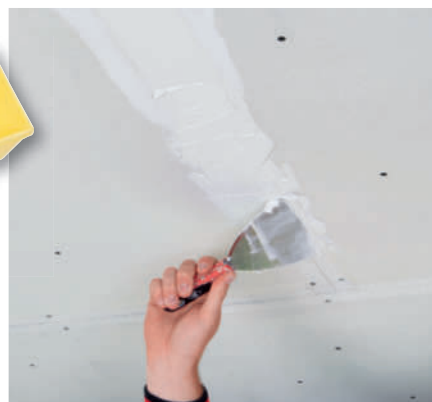
1 Alle sprekker forsegles med akrylfugemasse, som samtidig tetter mellom dampsperre og vegg. Akrylfugen trykkes opp i sprekken og glattes.

2 Gi taket en runde akrylgrunning. Resultatet blir penere, og sparklingen går enklere hvis du allerede nå ruller over taket med akrylgrunning. Det kalles også heftgrunning og primer, blant annet.

3 Monter armeringsteip. Start med kortsidene. Her er sparkelforsenkningen dypest, slik at det er plass til overlappingen med teipen for både de korte og lange sidene. Etterpå tar du langsiden.

4 Sparkle skjøtene med grunnsparkelmasse, som er sterk og hard. Press rikelig med sparkelmasse opp i skjøtene med sparkelen på tvers.

5 Skrap av overskytende sparkelmasse. Fortsett deretter med 2-3 ganger finsparkelmasse på skjøter og skruerhull. Slip til slutt. Det er enkelt å se når denne sparkelmassen er tørr: Da er den kritthvit, og du kan arbeide videre.

En stue med masser av lys – ikke bare fra de store vinduspartiene, men også fra taket, som nå er glatt og hvitt.

Lei en gipsplateheis

Pengene til leie av en gipsplateheis er vel anvendt. Det er nesten et must. Arbeidet går både raskere og enklere, og du kan utføre det alene. Hos f.eks. Maxbo koster den 275 kroner første dag, og litt mindre dag nummer to.

Heisen kan adskilles, slik at den er enkel å transportere.

Med nøye planlegging rekker du fint å bli ferdig til søndag kveld. Men du må regne med å male taket ytterligere ett strøk i løpet av mandag. Velg en farge som ikke lukter, så kan du bruke rommet allerede mandag kveld.